

Canvi de règim, canvi d'estat: el Pacte de Sant Sebastià

**Josep-Lluís
Carod-Rovira**

El 17 d'agost, s'acompleixen els setanta-cinc anys del Pacte de Sant Sebastià. Un acord subscrit l'any 1930 pel qual totes les forces del republicanisme de l'estat pactaven la instauració de la República. Els representants catalans sotasignats hi acudiren amb el precedent del Manifest de la Intel·ligència Republicana que, amb vista de la instauració d'un model republicà federal, havien acordat el maig del mateix any a través d'una Declaració publicada al setmanari *L'Opinió*. Demanaven la devolució a Catalunya d'un poder real de govern sobre el propi territori, objectiu que volien aconseguir en forma de compromís explícit a la capital guipuscoana.

La solució jurídica acceptada fou que Catalunya expressaria la seva voluntat en un Estatut d'Autonomia referendat pel poble i sotmès a l'aprovació de les Corts constituents. Les veus que reclamaven aquests drets històrics eren tres representants de grups catalanistes, és a dir, Jaume Aiguader, per l'independentista Estat Català, i Macià Mallo i Manuel Carrasco i Formiguera en representació, respectivament, d'Acció Catalana Republicana i d'Acció Catalana.

Revisar la història serveix, si més no, per retrobar els grans moments d'aleshores. Avui fa bo de recordar que, després de les eleccions del 12 d'abril del 1931, les forces republicanes guanyaven de manera aclaparadora i s'instaurava la República. Al Principat, ERC en va ser la gran triomfadora i l'articuladora col·lectiva d'aquella època, des de la seva constitució el 19 de març del 1931, com a resultat de la Conferència d'Esquerres Catalanes que fusionava Estat Català, el Partit Republicà Català, el grup de *L'Opinió* i nombrosos centres comarcals del republicanisme català històric. Des de Macià i Companys, fins als nostres dies, ERC ha reclamat sense interrupcions els valors del republicanisme per una Catalunya més lliure, més social, més culta i més democràtica.

Avui, després de les atrocitats de la dictadura i de les estretors legals de la transició, continuem reclamant més llibertat nacional, més justícia social, més accés a la cultura per a tothom i més democràcia per a tota la ciutadania, inspirant-nos en les mateixes fonts del republicanisme de sempre, que no pot reduir-se a una simple qüestió antidinàstica, sinó que abraça també la laïcitat, l'educació, la igualtat de drets entre els dos gèneres, etc.

Hem viscut durant més d'un any una ponència parlamentària encarregada de redactar un nou Estatut que vehiculi més

poder real pel Principat, més recursos, més llibertat per fer un país modern. El país que ja somiaven els nostres avis, el país que van ensorrar la Guerra Civil i la dictadura, el país que imaginava la Catalunya motor dels anys trenta. Diuen que els anys passen i les històries tornen. I així, passats aquests setanta-cinc anys, ens enfrontem als mateixos problemes per part d'un estat incapaç de sortir de la gàbia d'un centralisme

mental tronat, de dretes i d'esquerres, que no s'ha organitzat mai con un espai de convivència igualitari, en drets i deures, per a la diversitat de pobles que l'integren.

L'Espanya plural que pregona el president Zapatero –l'estat plurinacional que diem nosaltres– ve a ser la mateixa oportunitat que brin daven les esquerres espanyoles a Sant Sebastià, aquell 1930 i que no van fer. Ahir i avui els protagonistes de l'inevitable canvi de règim continuen sent els mateixos: les esquerres nacionals de la perifèria, els nacionalismes de cen-

tre de certs territoris i l'esquerra estatal. Som hereus del passat, també en política. I ja hem vist fins a on va arribar la paraula donada en el pacte signat. Si ara que novament, com aleshores, es donen a Catalunya, a Espanya, al País Basc i a Galícia les majories que es donen, no podem desaprovechar aquesta nova oportunitat històrica. L'oportunitat de canviar un règim centralista, per democràtic que sigui, per un de plurinacional. Però si, amb la conjuntura política millor –que és l'actual– això tampoc no és possible ara, voldrà dir que és impossible sempre i ja no hi haurà excusa per al canvi d'estat. I no em refereixo, només, a passar de la monarquia a la república. Parlo, és clar, de la diferència substancial que hi ha entre continuar sota la monarquia espanyola o començar la vida en llibertat en una República catalana, federal i que abraçi el conjunt de la nostra nació. Com un estat europeu més...

Manuel Carrasco i Formiguera